

Resistens: Udvikling, forekomst og konsekvens

Karl Pedersen
Professor, Aarhus Universitet

Charlotte Mark Salomonsen,
Dyrlæge, Veterinært Laboratorium, Kjellerup

Grisekongressen 2023

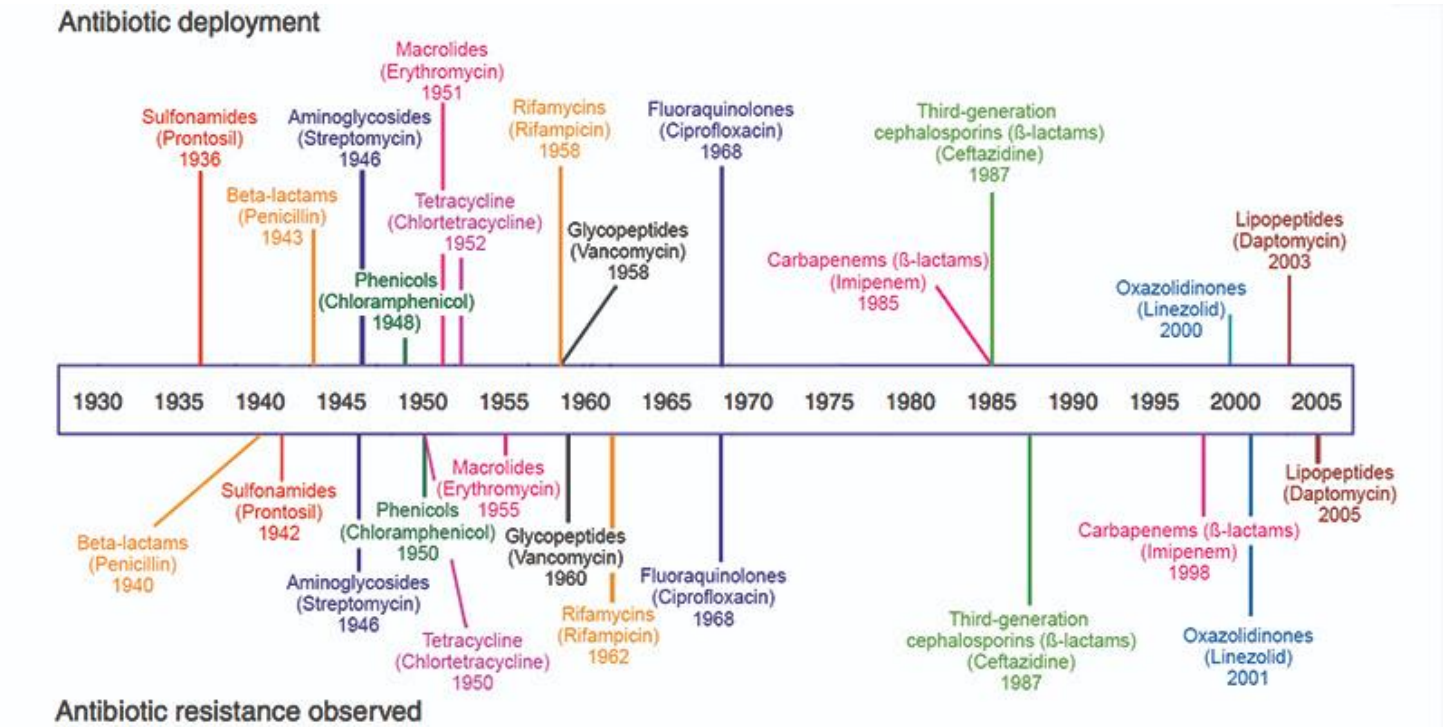
Hvad er antibiotikaresistens egentlig?

- Antibiotika er stoffer, som virker **hæmmende eller dræbende på bakterier**
- Antibiotika har eksisteret i naturen i hundreder af millioner af år
- Men brugen af antibiotika til behandling af infektioner hos mennesker og dyr er relativt nyt
- Der findes **flere slags** (klasser) antibiotika, som virker forskelligt
- Antibiotika er de **vigtigste medikamenter**, dyrlægen har til rådighed for behandling

Der er ikke fundet nye antibiotika i årtier

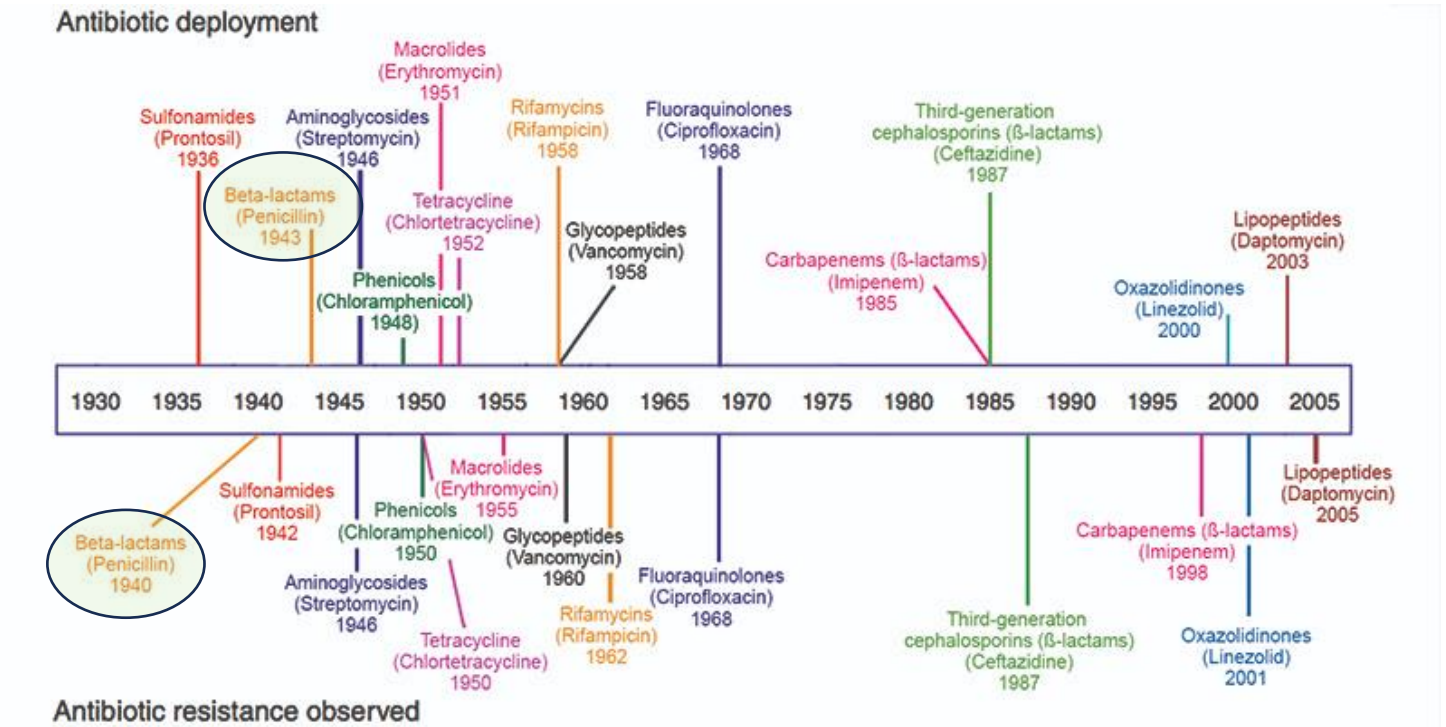
Og ingen nye er på vej

Derfor er det meget vigtigt, at vi passer på dem, vi har!!!!

Der er ikke fundet nye antibiotika i årtier

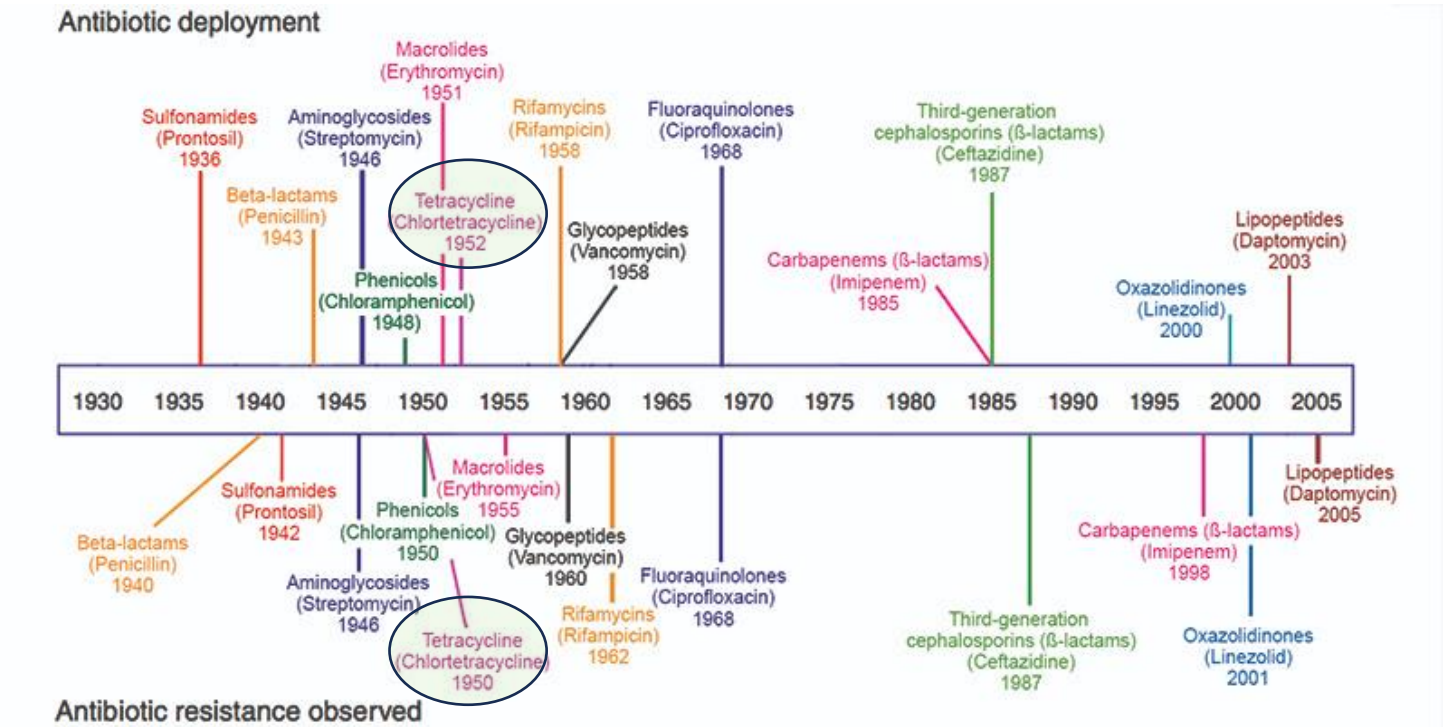
Og ingen nye er på vej

Derfor er det meget vigtigt, at vi passer på dem, vi har!!!!

Der er ikke fundet nye antibiotika i årtier

Og ingen nye er på vej

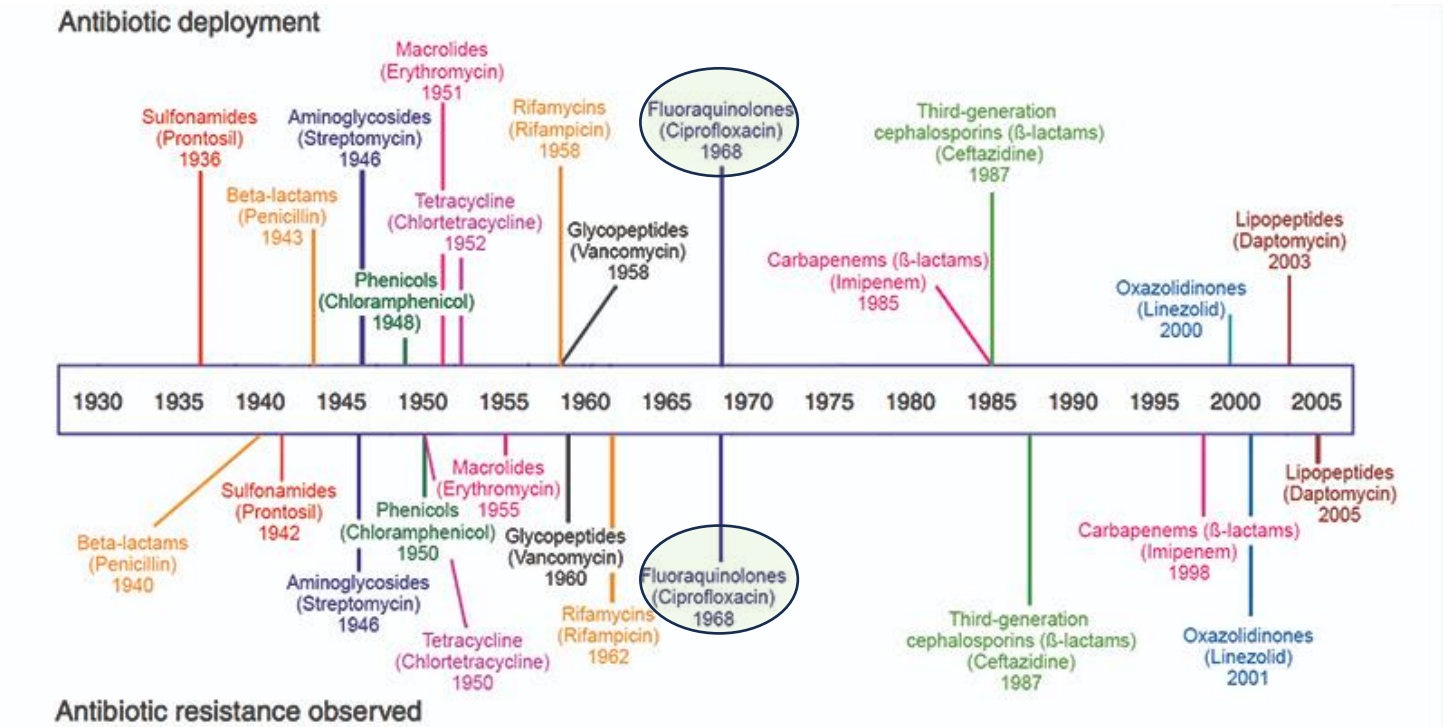

Derfor er det meget vigtigt, at vi passer på dem, vi har!!!!

Der er ikke fundet nye antibiotika i årtier

Og ingen nye er på vej

Derfor er det meget vigtigt, at vi passer på dem, vi har!!!!

Hvad er antibiotikaresistens egentlig?

- Resistens er når en bakterie **ikke hæmmes** af de antibiotikakoncentrationer, der opnås ved brug af den **foreskrevne dosering** til det pågældende infektionssted og dyreart
- Det medfører **ringe sandsynlighed for klinisk effekt**
- Bakterier kan **udvikle resistens overfor et eller flere antibiotika**
- Der findes **flere forskellige mekanismer**, en bakterie kan blive resistent på
- Resistens er påvist overfor **alle kendte antibiotika**

Hvad er antibiotikaresistens egentlig?

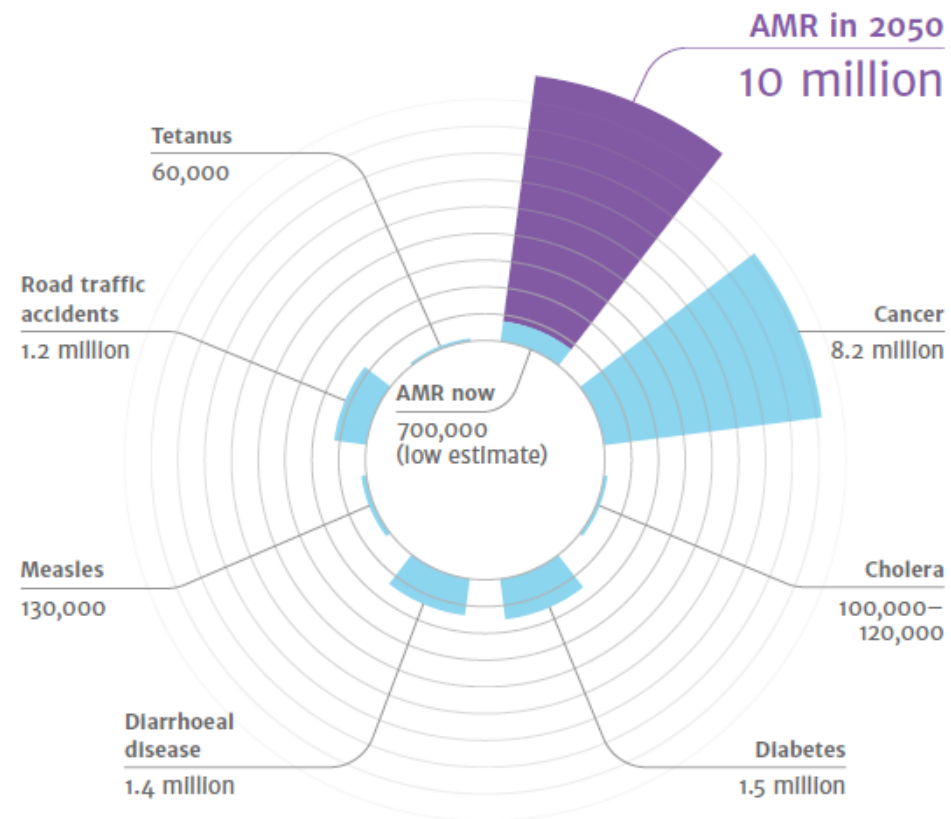
- Resistens kan være **naturlig** resistens eller **erhvervet** resistens
- Mange former for resistens kan **overføres** – ”smitte” – fra én bakterie til en anden
- Resistens overfor ét stof kan undertiden medføre resistens overfor **et eller flere andre** stoffer også

- Antibiotikaresistens er et stærkt stigende problem i disse år – både hos dyr og mennesker
- Derfor har resistens stor global bevågenhed

DEATHS ATTRIBUTABLE TO AMR EVERY YEAR

Antibiotika kan kategoriseres efter, hvor vigtige, de er for mennesker

A	Aminopenicilliner mecillinam pivmecillinam	Carbapenemer meropenem doripenem	Lægemidler, der kun anvendes til behandling af tuberkulose eller andre mycobakterielle sygdomme isoniazid ethambutol pyrazinamid ethionamid	Glycopeptider vancomycin	UNDGÅ
	Ketolider telithromycin	Lipopeptider daptomycin		Glycylcykliner tigecyclin	
	Monobaktamer aztreonam	Oxazolidinoner linezolid		Fosfonsyrederivater fosfomycin	
	Rifamyciner (bortset fra rifaximin) rifampicin	Riminofenaziner clofazimin		Pseudomonsyrer mupirocin	
	Carboxypenicilliner og ureidopenicilliner, herunder kombinationer med betalactamase-hæmmere piperacillin-tazobactam	Sulfoner dapson		Andre cephalosporiner og penemer (ATC-kode J01DI), herunder kombinationer af 3.-generations cephalosporiner og betalactamase-hæmmere ceftobiprol ceftarolin cefotolozan-tazobactam faropenem	
B	Cephalosporiner, 3. og 4. generation, med undtagelse af kombinationer med betalactamase-hæmmere cefoperazon cefovecin cefquinom ceftiofur	Polymyxiner colistin polymyxin B	Quinoloner: fluoroquinoloner og andre quinoloner cinoxacin danofloxacin difloxacin enrofloxacin flumequin ibafloxacin	Marbofloxacin marbofloxacin norfloxacin orbifloxacin oxolinsyre pradofloxacin	BEGRÆNS
C	Aminoglycosider (bortset fra spectinomycin) amikacin apramycin dihydrostreptomycin framycetin gentamicin kanamycin neomycin paromomycin streptomycin tobramycin	Aminopenicilliner, i kombination med betalactamase-hæmmere amoxicillin + clavulansyre ampicillin + sulbactam	Amphenicoler chloramphenicol florfenicol thiamphenicol	Macrolider erythromycin gamithromycin oleandomycin spiramycin tildipirosin tilmicosin tulathromycin tylosin tylvalosin	STOR FORSIGTIGHED
		Cefalosporiner, 1. og 2. generation, og cefamyciner cefacetril cefadroxil cefalexin cefalonium cefalotin cefapirin cefazolin	Lincosamider clindamycin lincomycin pirlimycin		
			Pleuromutiliner tiamulin valnemulin		
D	Aminopenicilliner, uden betalactamase-hæmmere amoxicillin ampicillin metampicillin	Aminoglycosider: kun spectinomycin spectinomycin	Sulfonamider, dihydrofolatreduktase-hæmmere og kombinationer formosulfathiazol phthalylsulfathiazol sulfacetamid sulfachlorpyridazin sulfaclozin sulfadiazin sulfadimethoxin sulfadimidin sulfadoxin sulfafurazol sulfaguanidin		FORSIGTIGHED
	Tetracycliner chlortetracyclin doxycyclin oxytetracyclin tetracyclin	Antistafylokok-penicilliner (betalactamase-resistente penicilliner) cloxacillin dicloxacillin nafcillin oxacillin	sulfalen sulfamerazin sulfamethizol sulfamethoxazol sulfamethoxypridazin sulfamonomethoxin sulfanilamid sulfapyridin sulfaquinoxalin sulfathiazol trimethoprim		
	Naturlige, smalspektrede penicilliner (betalactamase-følsomme penicilliner) benzathinbenzylpenicillin benzathinphenoxymethylpenicillin benzylpenicillin penethamathydriodid	pheneticillin phenoxymethylpenicillin procainbenzylpenicillin	Cykliske polypeptider bacitracin	Nitroimidazoler metronidazol	
		Steroide antibakterielle midler fusidinsyre	Nitrofuran-derivater furaltadon furazolidon		

Antibiotika kan kategoriseres efter, hvor vigtige, de er for mennesker

A: Undgå

Kategori A må ikke bruges til dyr

A	Aminopenicilliner mecillinam pivmecillinam	Carbapenemer meropenem doripenem	Lægemidler, der kun anvendes til behandling af tuberkulose eller andre mycobakterielle sygdomme isoniazid ethambutol pyrazinamid ethionamid	Glycopeptider vancomycin	UNDGÅ
	Ketolider telithromycin	Lipopeptider daptomycin		Glycylcykliner tigecyclin	
	Monobaktamer aztreonam	Oxazolidinoner linezolid		Fosfonsyrederivater fosfomycin	
	Rifamyciner (bortset fra rifaximin) rifampicin	Riminoferaziner clofazimin		Pseudomonsyrer mupirocin	
	Carboxypenicillin og ureidopenicillin, herunder kombinationer med betalactamase-hæmmere piperacillin-tazobactam	Sulfoner dapson		Andre cephalosporiner og penemer (ATC-kode J01DI), herunder kombinationer af 3.-generations cephalosporiner og betalactamase-hæmmere ceftobiprol ceftarolin ceftolozan-tazobactam faropenem	
B	Cephalosporiner, 3. og 4. generation, med undtagelse af kombinationer med betalactamase-hæmmere cefoperazon cefovecin cefquinom ceftiofur	Polymyxiner colistin polymyxin B	Quinoloner: fluoroquinoloner og andre quinoloner cinoxacin danofloxacin difloxacin enrofloxacin flumequin ibafloxacin		BEGRÆNS
	C	Aminoglycosider (bortset fra spectinomycin) amikacin apramycin dihydrostreptomycin framycetin gentamicin kanamycin neomycin paromomycin streptomycin tobramycin	Aminopenicilliner, i kombination med betalactamase-hæmmere amoxicillin + clavulansyre ampicillin + sulbactam	Amphenicoler chloramphenicol florfenicol thiamphenicol	
Cefalosporiner, 1. og 2. generation, og cefamyciner cefacetril cefadroxil cefalexin cefalonium cefalotin cefapirin cefazolin		Lincosamider clindamycin lincomycin pirlimycin	Pleuromutiliner tiamulin valnemulin	Rifamyciner: kun rifaximin rifaximin	
D		Aminopenicilliner, uden betalactamase-hæmmere amoxicillin ampicillin metampicillin	Aminoglycosider: kun spectinomycin spectinomycin	Sulfonamider, dihydrofolatreduktase-hæmmere og kombinationer formosulfathiazol phthalylsulfathiazol sulfacetamid sulfachlorpyridazin sulfadiazin sulfadimethoxin sulfadimidin sulfadoxin sulfafurazol sulfaguanidin	
	Tetracycliner chlortetracyclin doxycyclin oxytetracyclin tetracyclin	Antistafylokok-penicilliner (betalactamase-resistente penicilliner) cloxacillin dicloxacillin nafcillin oxacillin	Sulfalen sulfamerazin sulfamethizol sulfamethoxazol sulfamethoxypyridazin sulfamonomethoxin sulfanilamid sulfapyridin sulfadoxin sulfathiazol trimethoprim		
	Naturlige, smalspektrale penicilliner (betalactamase-følsomme penicilliner) benzathinbenzylpenicillin benzathinphenoxymethylpenicillin benzylpenicillin penethamathydriodid	pheneticillin phenoxymethylpenicillin procainbenzylpenicillin	Cykliske polypeptider bacitracin	Nitroimidazoler metronidazol	
		Steroide antibakterielle midler fusidinsyre	Nitrofurand-derivater furaltadon furazolidon		

Antibiotika kan kategoriseres efter, hvor vigtige, de er for mennesker

B: Begræns

A	Aminopenicilliner mecillinam pivmecillinam	Carbapenemer meropenem doripenem	Lægemidler, der kun anvendes til behandling af tuberkulose eller andre mycobakterielle sygdomme isoniazid ethambutol pyrazinamid ethionamid	Glycopeptider vancomycin	UNDGÅ
	Ketolider telithromycin	Lipopeptider daptomycin		Glycylcykliner tigecyclin	
	Monobaktamer aztreonam	Oxazolidinoner linezolid		Fosfonsyrederivater fosfomycin	
	Rifamyciner (bortset fra rifaximin) rifampicin	Riminofenaziner clofazimin		Pseudomonsyrer mupirocin	
	Carboxypenicilliner og ureidopenicilliner, herunder kombinationer med betalactamase-hæmmere piperacillin-tazobactam	Sulfoner dapson		Andre cephalosporiner og penemer (ATC-kode J01DI), herunder kombinationer af 3.-generations cephalosporiner og betalactamase-hæmmere ceftobiprol ceftarolin cefotolozan-tazobactam faropenem	
B	Cephalosporiner, 3. og 4. generation, med undtagelse af kombinationer med betalactamase-hæmmere cefoperazon cefovecin cefquinom ceftiofur	Polymyxiner colistin polymyxin B	Quinoloner: fluoroquinoloner og andre quinoloner cinoxacin danofloxacin difloxacin enrofloxacin flumequin ibafloxacin	marbofloxacin norfloxacin orbifloxacin oxolinsyre pradofloxacin	BEGRÆNS
C	Aminoglycosider (bortset fra spectinomycin) amikacin apramycin dihydrostreptomycin framycetin gentamicin kanamycin neomycin paromomycin streptomycin tobramycin	Aminopenicilliner, i kombination med betalactamase-hæmmere amoxicillin + clavulansyre ampicillin + sulbactam	Amphenicoler chloramphenicol florfenicol thiamphenicol	Macrolider erythromycin gamithromycin oleandomycin spiramycin tildipirosin tilmicosin tulathromycin tylosin tylvalosin	STOR FORSIGTIGHED
		Cefalosporiner, 1. og 2. generation, og cefamyciner cefacetril cefadroxil cefalexin cefalonium cefalotin cefapirin cefazolin	Lincosamider clindamycin lincomycin pirlimycin		
			Pleuromutiliner tiamulin valnemulin		
D	Aminopenicilliner, uden betalactamase-hæmmere amoxicillin ampicillin metampicillin	Aminoglycosider: kun spectinomycin spectinomycin	Sulfonamider, dihydrofolatreduktase-hæmmere og kombinationer formosulfathiazol phthalylsulfathiazol sulfacetamid sulfachlorpyridazin sulfaclozin sulfadiazin sulfadimethoxin sulfadimidin sulfadoxin sulfafurazol sulfaguanidin		FORSIGTIGHED
	Tetracycliner chlortetracyclin doxycyclin oxytetracyclin tetracyclin	Antistafylokok-penicilliner (betalactamase-resistente penicilliner) cloxacillin dicloxacillin nafcillin oxacillin	sulfalen sulfamerazin sulfamethizol sulfamethoxazol sulfamethoxypridazin sulfamonomethoxin sulfanilamid sulfapyridin sulfaquinoxalin sulfathiazol trimethoprim		
	Naturlige, smalspektrede penicilliner (betalactamase-følsomme penicilliner) benzathinbenzylpenicillin benzathinphenoxymethylpenicillin benzylpenicillin penethamathydriodid	pheneticillin phenoxymethylpenicillin procainbenzylpenicillin	Cykliske polypeptider bacitracin	Nitroimidazoler metronidazol	
		Steroide antibakterielle midler fusidinsyre	Nitrofuran-derivater furaltadon furazolidon		

Kategori B - De kritisk vigtige antibiotika – bruges sjældent i Danmark

---

- **Fluorokinoloner** (fx Baytril), **cefalosporiner** (fx Ceftiofur) og **colistin**
- Disse antibiotika **vægter 10 gange** mere end fx penicillin i Gult kort
- De kritisk vigtige antibiotika bliver meget sjældent ordineret af dyrlægen. Det **skal dokumenteres, at ingen andre antibiotika vil kunne bruges** til en behandling

Antibiotika kan kategoriseres efter, hvor vigtige, de er for mennesker

C: Stor forsigtighed
D: Forsigtighed

Kun kategori C og D bruges til grise i Danmark

A	Aminopenicilliner mecillinam pivmecillinam	Carbapenemer meropenem doripenem	Lægemidler, der kun anvendes til behandling af tuberkulose eller andre mycobakterielle sygdomme isoniazid ethambutol pyrazinamid ethionamid	Glycopeptider vancomycin	UNDGÅ
	Ketolider telithromycin	Lipopeptider daptomycin		Glycylcykliner tigecyclin	
	Monobaktamer aztreonam	Oxazolidinoner linezolid		Fosfonsyrederivater fosfomycin	
	Rifamyciner (bortset fra rifaximin) rifampicin	Riminofenaziner clofazimin		Pseudomonsyrer mupirocin	
Carboxypenicilliner og ureidopenicilliner, herunder kombinationer med betalactamase-hæmmere piperacillin-tazobactam	Sulfoner dapson	Andre cephalosporiner og penemer (ATC-kode J01DI), herunder kombinationer af 3.-generations cephalosporiner og betalactamase-hæmmere ceftobiprol ceftarolin cefotolozan-tazobactam faropenem	Nyligt godkendte stoffer til brug i lægemidler til mennesker efter offentliggørelse af AMEG-kategoriseringen endnu ikke fastlagt		
	Streptograminer pristinamycin virginiamycin				
B	Cephalosporiner, 3. og 4. generation, med undtagelse af kombinationer med betalactamase-hæmmere cefoperazon cefovecin cefquinom ceftiofur	Polymyxiner colistin polymyxin B	Quinoloner: fluoroquinoloner og andre quinoloner cinoxacin danofloxacin difloxacin enrofloxacin flumequin ibafloxacin marbofloxacin norfloxacin orbifloxacin oxolinsyre pradofloxacin		BEGRÆNS
C	Aminoglycosider (bortset fra spectinomycin) amikacin apramycin dihydrostreptomycin framycetin gentamicin kanamycin neomycin paromomycin streptomycin tobramycin	Aminopenicilliner, i kombination med betalactamase-hæmmere amoxicillin + clavulansyre ampicillin + sulbactam	Amphenicoler chloramphenicol florfenicol thiamphenicol	Macrolider erythromycin gamithromycin oleandomycin spiramycin tildipirosin tilmicosin tulathromycin tylosin tylvalosin	STOR FORSIGTIGHED
		Cefalosporiner, 1. og 2. generation, og cefamyciner cefacetril cefadroxil cefalexin cefalonium cefalotin cefapirin cefazolin	Lincosamider clindamycin lincomycin pirlimycin		
		Pleuromutiliner tiamulin valnemulin	Rifamyciner: kun rifaximin rifaximin		
D	Aminopenicilliner, uden betalactamase-hæmmere amoxicillin ampicillin metampicillin	Aminoglycosider: kun spectinomycin spectinomycin	Sulfonamider, dihydrofolatreduktase-hæmmere og kombinationer formosulfathiazol phthalylsulfathiazol sulfacetamid sulfachlorpyridazin sulfaclozin sulfadiazin sulfadimethoxin sulfadimidin sulfadoxin sulfafurazol sulfaguanidin sulfalen sulfamerazin sulfamethizol sulfamethoxazol sulfamethoxyppyridazin sulfamonomethoxin sulfanilamid sulfapyridin sulfaquinoxalin sulfathiazol trimethoprim		
	Tetracycliner chlortetracyclin doxycyclin oxytetracyclin tetracyclin	Antistafylokok-penicilliner (betalactamase-resistente penicilliner) cloxacillin dicloxacillin nafcillin oxacillin			
	Naturlige, smalspektrede penicilliner (betalactamase-følsomme penicilliner) benzathinbenzylpenicillin benzathinphenoxymethylpenicillin benzylpenicillin penethamathydriodid pheneticillin phenoxymethylpenicillin procainbenzylpenicillin		Cykliske polypeptider bacitracin	Nitroimidazoler metronidazol	FORSIGTIGHED
		Steroide antibakterielle midler fusidinsyre	Nitrofuran-derivater furaltadon furazolidon		

Antibiotika kan kategoriseres efter, hvor vigtige, de er for mennesker

C: Stor forsigtighed
D: Forsigtighed

Kun kategori C og D bruges til grise i Danmark

	A		B		C		D				
	Aminopenicilliner mecillinam pivmecillinam	Carbapenemer meropenem doripenem	Ketolider telithromycin	Lipopeptider daptomycin	Aminoglycosider (bortset fra spectinomycin) amikacin apramycin dihydrostreptomycin framycetin gentamicin kanamycin neomycin paromomycin streptomycin tobramycin	Aminopenicilliner, i kombination med betalactamase-hæmmere amoxicillin + clavulansyre ampicillin + sulbactam	Aminopenicilliner, uden betalactamase-hæmmere amoxicillin ampicillin metampicillin	Aminoglycosider: kun spectinomycin spectinomycin	Lægemidler, der kun anvendes til behandling af tuberkulose eller andre mycobakterielle sygdomme isoniazid ethambutol pyrazinamid ethionamid	Glycopeptider vancomycin	UNDGÅ
	Monobaktamer aztreonam	Oxazolidinoner linezolid	Rifamyciner (bortset fra rifaximin) rifampicin	Riminoenzimer clofazimin	Cefalosporiner, 1. og 2. generation, og cefamyciner cefacetril cefadroxil cefalexin cefalonium cefalotin cefapirin cefazolin	Cefalosporiner, 3. og 4. generation, med undtagelse af kombinationer med betalactamase-hæmmere cefoperazon cefovecin cefquinom ceftiofur	Aminopenicilliner, uden betalactamase-hæmmere amoxicillin ampicillin metampicillin	Antistafylokok-penicilliner (betalactamase-resistente penicilliner) cloxacillin dicloxacillin nafcillin oxacillin	Andre cephalosporiner og penemer (ATC-kode J01DI), herunder kombinationer af 3.-generations cephalosporiner og betalactamase-hæmmere ceftobiprol ceftarolin ceftolozan-tazobactam faropenem	Glycylcykliner tigecyclin	
	Carboxypenicillin og ureidopenicillin, herunder kombinationer med betalactamase-hæmmere piperacillin-tazobactam	Sulfoner dapson	Streptograminer pristinamycin virginiamycin	Polymyxiner colistin polymyxin B	Cefalosporiner, 3. og 4. generation, med undtagelse af kombinationer med betalactamase-hæmmere cefoperazon cefovecin cefquinom ceftiofur	Quinoloner: fluoroquinoloner og andre quinoloner cinoxacin danofloxacin difloxacin enrofloxacin flumequin ibafloxacin	Carboxypenicillin og ureidopenicillin, herunder kombinationer med betalactamase-hæmmere piperacillin-tazobactam	Streptograminer pristinamycin virginiamycin	Andre cephalosporiner og penemer (ATC-kode J01DI), herunder kombinationer af 3.-generations cephalosporiner og betalactamase-hæmmere ceftobiprol ceftarolin ceftolozan-tazobactam faropenem	Pseudomonsyrer mupirocin	BEGRÆNS
	Nylyst godkendte stoffer til brug i lægemidler til mennesker efter offentliggørelse af AMEG-kategoriseringen endnu ikke fastlagt			Amphenicoler chloramphenicol florfenicol thiamphenicol	Macrolider erythromycin qamithromycin oleandomycin spiramycin tildipirosin tilimicosin tulathromycin tylosin tylvalosin	Rifamyciner: kun rifaximin rifaximin	STOR FORSIGTIGHED				
	Naturlige, smalspektrede penicilliner (betalactamase-følsomme penicilliner) benzathinbenzylpenicillin benzathinphenoxymethylpenicillin benzylpenicillin penethamathydriodid	pheneticillin phenoxymethylpenicillin procainbenzylpenicillin	Cykliske polypeptider bacitracin	Sulfonamider, dihydrofolatreduktase-hæmmere og kombinationer formosulfathiazol phthalylsulfathiazol sulfacetamid sulfachlorpyridazin sulfaclozin sulfadiazin sulfadimethoxin sulfadimidin sulfadoxin sulfafurazol sulfaguandin	Nitroimidazoler metronidazol	FORSIGTIGHED					
	Steroide antibakterielle midler fusidinsyre	Nitrofurandeviverter furaltadon furazolidon									

Antibiotika kan kategoriseres efter, hvor vigtige, de er for mennesker

C: Stor forsigtighed
D: Forsigtighed

Kun kategori C og D bruges til grise i Danmark

A	Aminopenicilliner mecillinam pivmecillinam	Carbapenemer meropenem doripenem	Lægemidler, der kun anvendes til behandling af tuberkulose eller andre mycobakterielle sygdomme isoniazid ethambutol pyrazinamid ethionamid	Glycopeptider vancomycin	UNDGÅ
	Ketolider telithromycin	Lipopeptider daptomycin		Glycylcykliner tigecyclin	
	Monobaktamer aztreonam	Oxazolidinoner linezolid		Fosfonsyrederivater fosfomycin	
	Rifamyciner (bortset fra rifaximin) rifampicin	Riminofenaziner clofazimin	Andre cephalosporiner og penemer (ATC-kode J01DI), herunder kombinationer af 3.-generations cephalosporiner og betalactamase-hæmmere ceftobiprol ceftarolin cefzolozan-tazobactam faropenem	Pseudomonsyrer mupirocin	
	Carboxypenicilliner og ureidopenicilliner, herunder kombinationer med betalactamase-hæmmere piperacillin-tazobactam	Sulfoner dapson		Nyligt godkendte stoffer til brug i lægemidler til mennesker efter offentliggørelse af AMEG-kategoriseringen endnu ikke fastlagt	
		Streptograminer pristinamycin virginiamycin			
B	Cephalosporiner, 3. og 4. generation, med undtagelse af kombinationer med betalactamase-hæmmere cefoperazon cefovecin cefquinom ceftiofur	Polymyxiner colistin polymyxin B	Quinoloner: fluoroquinoloner og andre quinoloner cinoxacin danofloxacin difloxacin enrofloxacin flumequin ibafloxacin	marbofloxacin norfloxacin orbifloxacin oxolinsyre pradofloxacin	BEGRÆNS
C	Aminoglycosider (bortset fra spectinomycin) amikacin apramycin dihydrostreptomycin framycetin gentamicin kanamycin neomycin paromomycin streptomycin tobramycin	Aminopenicilliner, i kombination med betalactamase-hæmmere amoxicillin + clavulansyre ampicillin + sulbactam	Amphenicoler chloramphenicol florfenicol thiamphenicol	Macrolider erythromycin gamithromycin oleandomycin spiramycin tildipirosin tilmicosin tulathromycin tylosin tylvalosin	STOR FORSIGTIGHED
		Cefalosporiner, 1. og 2. generation, og cefamyciner cefacetril cefadroxil cefalexin cefalonium cefalotin cefapirin cefazolin	Lincosamider clindamycin lincomycin pirlimycin	Pleuromutiliner tiamulin valnemulin	Rifamyciner: kun rifaximin rifaximin
D	Aminopenicilliner, uden betalactamase-hæmmere amoxicillin ampicillin metampicillin	Aminoglycosider: kun spectinomycin spectinomycin	Sulfonamider, dihydrofolatreduktase-hæmmere og kombinationer formosulfathiazol phthalylsulfathiazol sulfacetamid sulfachlorpyridazin sulfaclozin sulfadiazin sulfadimethoxin sulfadimidin sulfadoxin sulfafurazol sulfaguanidin		FORSIGTIGHED
	Tetracycliner chlortetracyclin doxycyclin oxytetracyclin tetracyclin	Antistafylokok-penicilliner (betalactamase-resistente penicilliner) cloxacillin dicloxacillin nafcillin oxacillin	sulfalen sulfamerazin sulfamethizol sulfamethoxazol sulfamethoxypridazin sulfamonomethoxin sulfanilamid sulfapyridin sulfaquinoxalin sulfathiazol trimethoprim		
	Naturlige, smalspektrede penicilliner (betalactamase-følsomme penicilliner) benzathinbenzylpenicillin benzathinphenoxymethylpenicillin benzylpenicillin penethamathydriodid		pheneticillin phenoxymethylpenicillin procainbenzylpenicillin	Cykliske polypeptider bacitracin	Nitroimidazoler metronidazol
			Steroide antibakterielle midler fusidinsyre	Nitrofuran-derivater furaltadon furazolidon	

OPSAMLING, RESISTENS:

- **Enhver brug** af antibiotika bidrager til udvikling og spredning af resistente bakterier
- Derfor brug **så lidt** antibiotika **som muligt**
- Men **så meget**, som det er **nødvendigt**
- Brug kun antibiotika **som anvist af dyrlægen**
- Visse antibiotika er forbeholdt mennesker

Veterinært Laboratorium, Kjellerup

- Diagnostik
  - Blodprøver: 170.000 stk.
  - PCR: 13.000 stk.
  - Obduktioner: 2100 stk.
  - **Bakteriologi** (3200 stk.) og **resistensbestemmelse** (830 stk.)

Bakteriedyrkning

- Men, men – inden man laver en resistensbestemmelse, skal man finde en bakterie at undersøge....

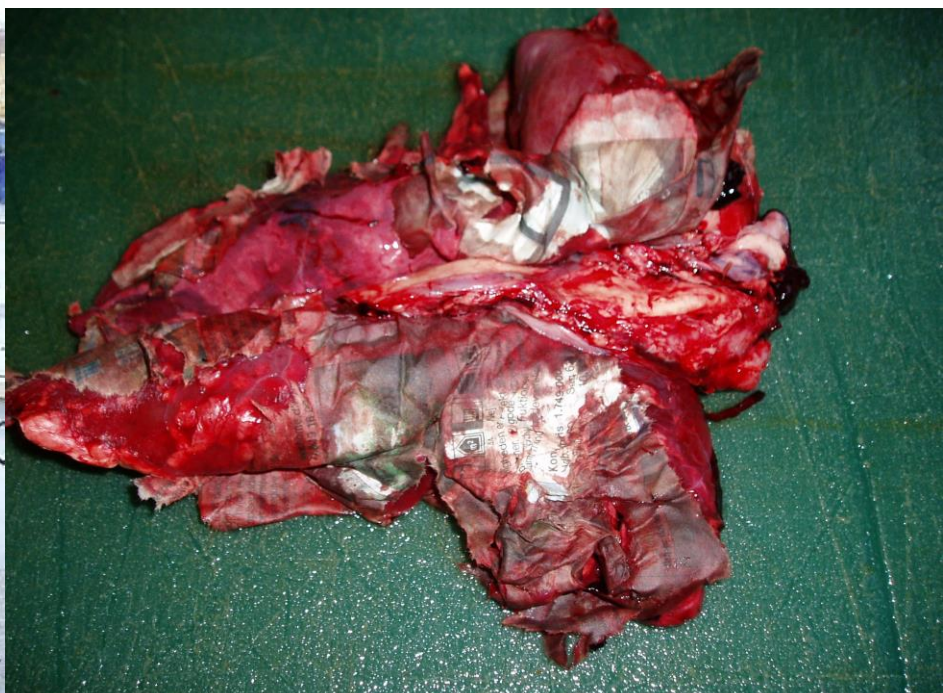
Den rette prøve!

DEN RETTE PRØVE ER NØDVENDIG FOR AT FINDE DEN RETTE BAKTERIE!!!

- Vælg en prøve som repræsenterer problemet!
  - Dødsfald: Send hele selvdøde grise.
  - Diarré: Send fæces fra diarré-grise, tarmsæt eller grise med diarré – ikke sokkeprøve/pool hvis der skal laves resistensbestemmelse!
- Gerne flere prøver
- Helst ubehandlet
- Friskt prøvemateriale
- Send på køl

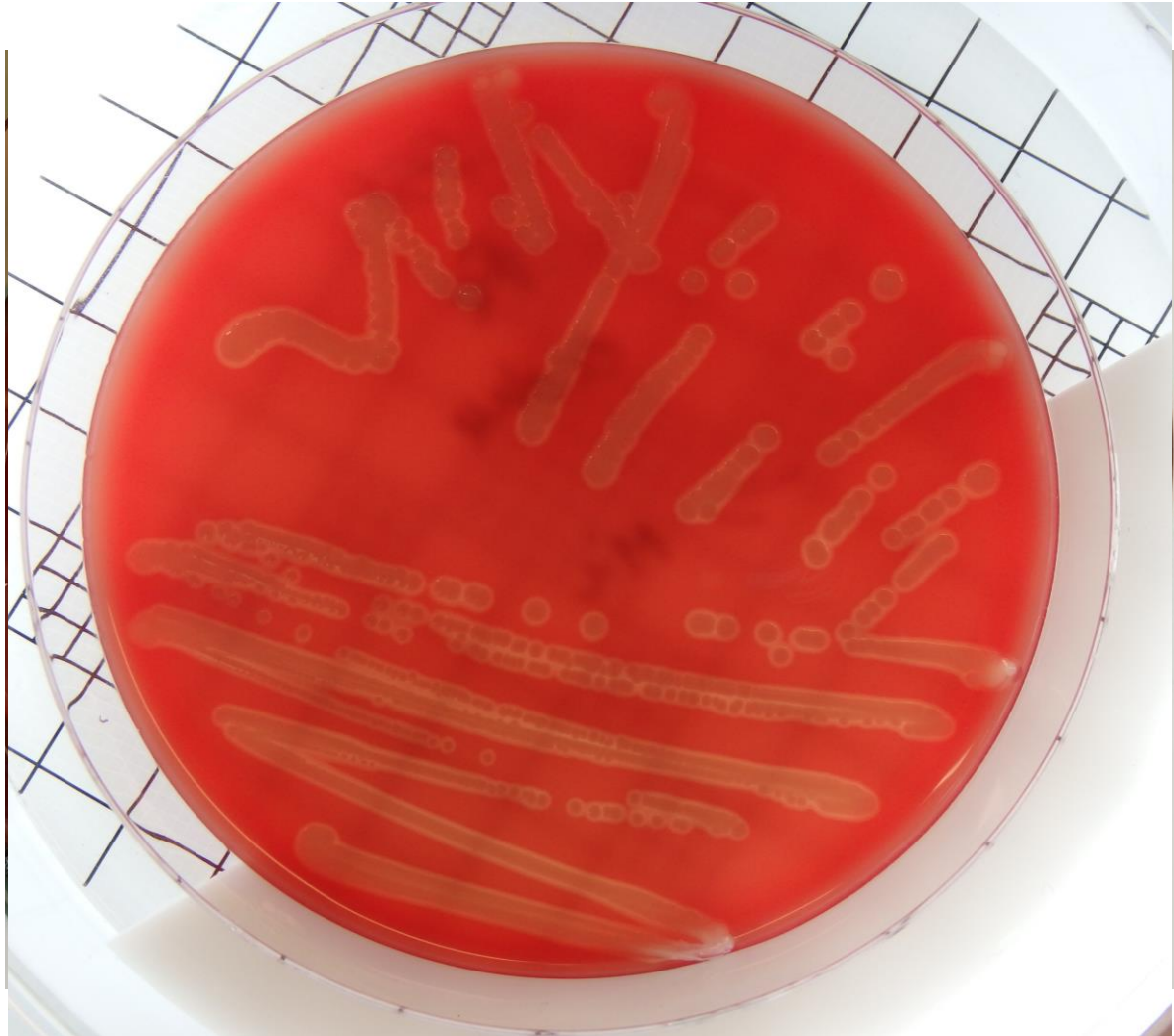
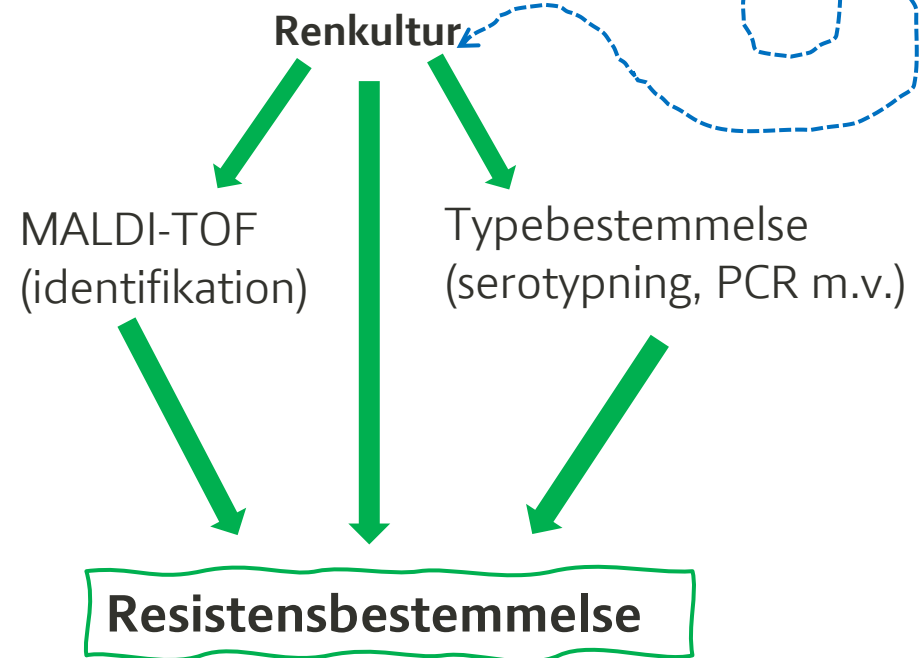

Hvordan udvælges den rette bakterie?

- Viden, erfaring, historie og fund

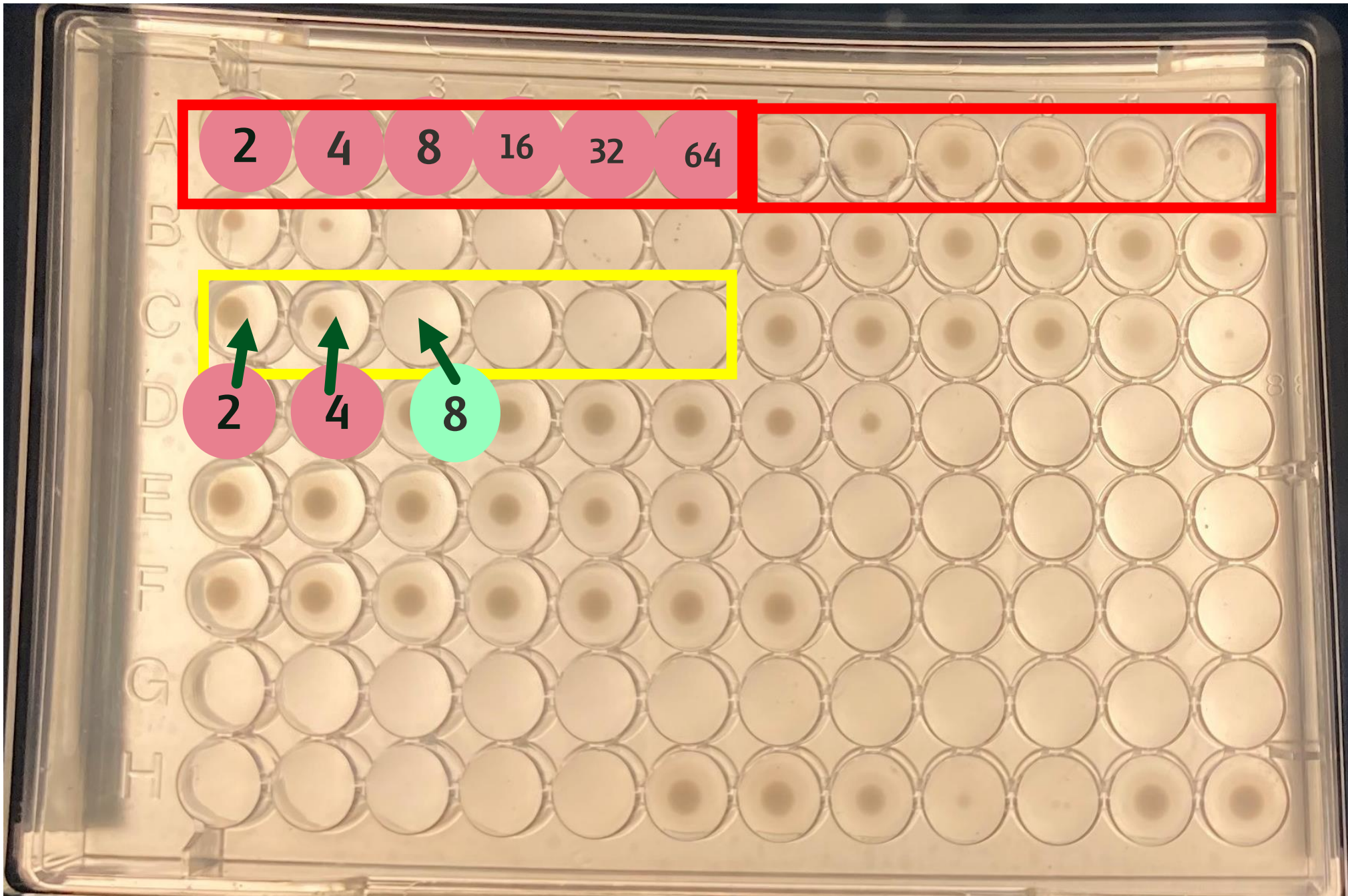

Hvordan laves en resistensbestemmelse?

- På Veterinært Laboratorium, Kjellerup laves resistensbestemmelse i bakker med 96 brønde.
- Brøndene er fyldt med 2-folds koncentrationer af forskellige antibiotika.

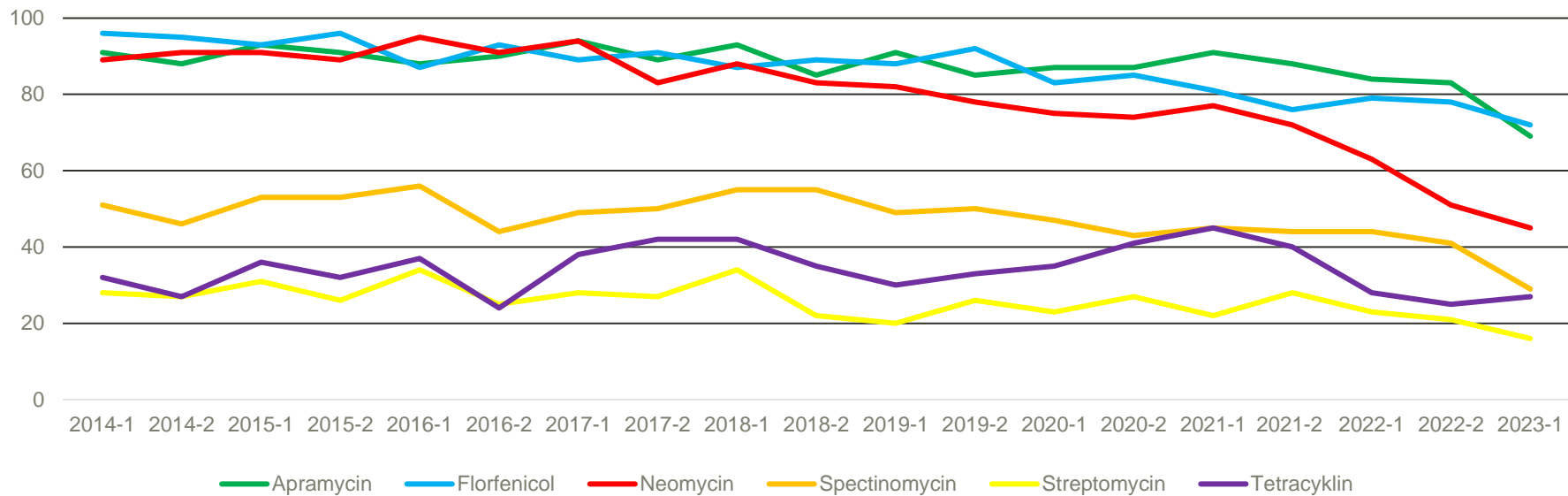

Resistensudvikling, E. coli

% følsomme hæmolytiske E. coli fra tarm

Data-udvælgelse

IKKE tilfældigt udtagne prøver!

Kan være udvalgt pga. problemer, fx manglende effekt af behandling

Behandlingsvigt beregnet ud fra ordineret neomycin på CHR-nummer, som har indsendt prøverne:

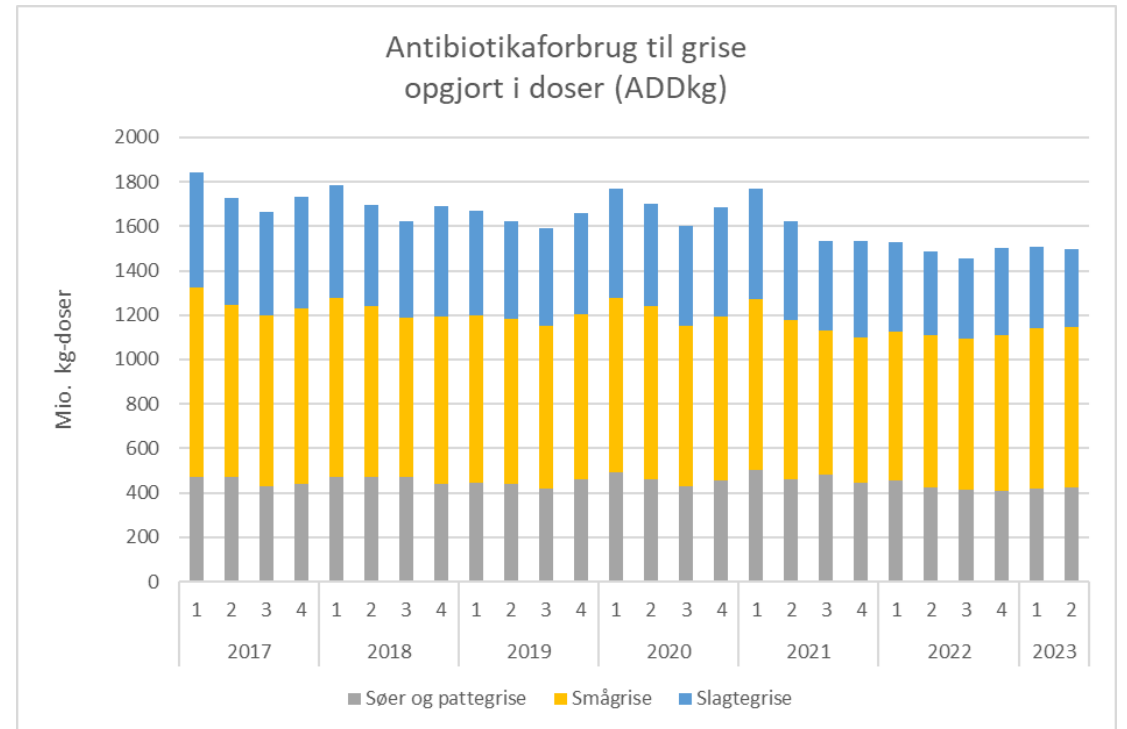
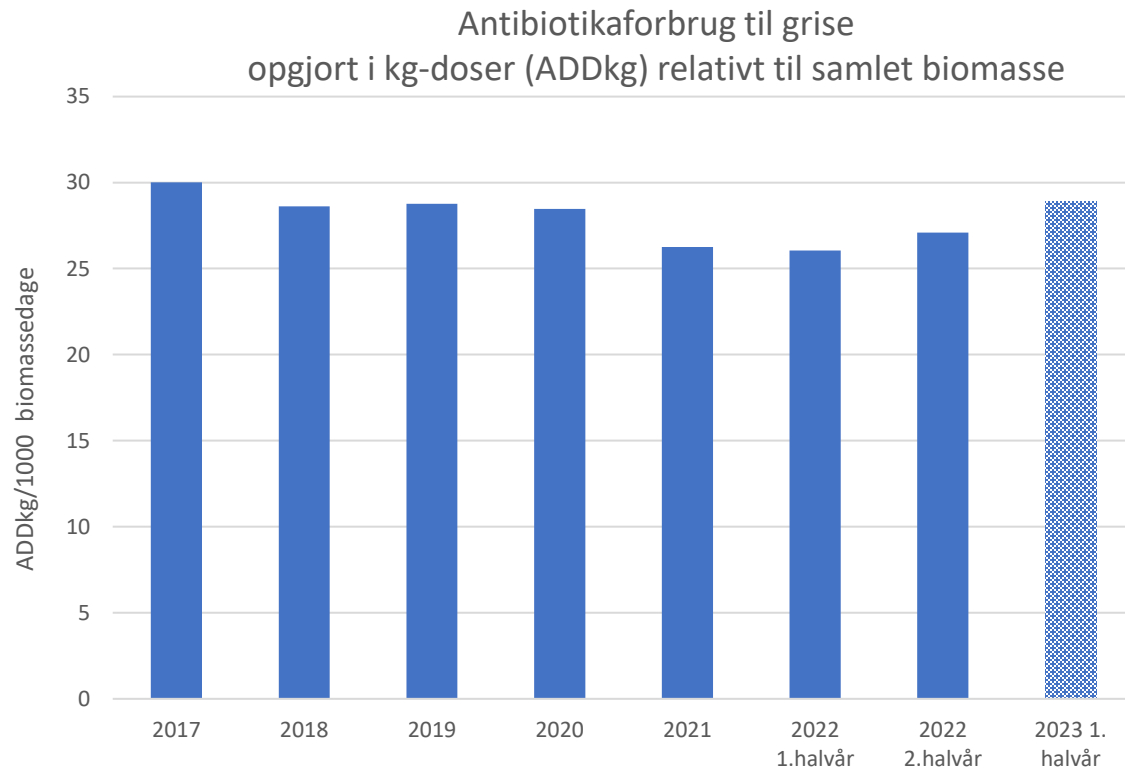
→ knap halvdelen af hæmolytiske E. coli fra diarrétilfælde i 2022 er indsendt pga. "behandlingsvigt"

Estimat for neomycin resistens hos E. coli uden behandlingsvigt:

→ mindre end 27% i 2022

ANTIBIOTIKAFORBRUG I FORHOLD POPULATIONEN OG FORDELING PÅ ALDERSGRUPPER

Kilde: Vibeke Frøkjær Jensen, L&F

ANTIBIOTIKAFORBRUG PÅ TVÆRS AF ALDERSGRUPPER

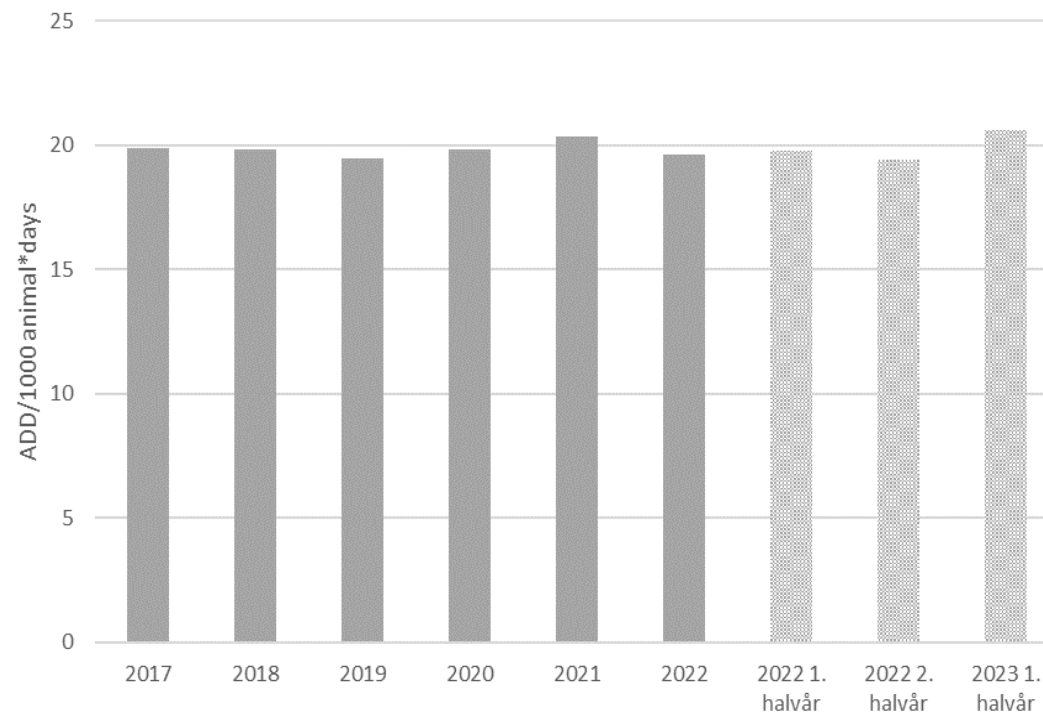
% ændring	2018-2022	2021-2022	1.halvår 22-23
Kg aktivt stof	-3,6%	-1,4%	+5,1%
Doser: ADD _{kg}	-12,1%	-7,7%	-0,4%
Doser per gris*	-12,0%	+1,1%	?

Kilde: Vibeke Frøkjær Jensen, L&F

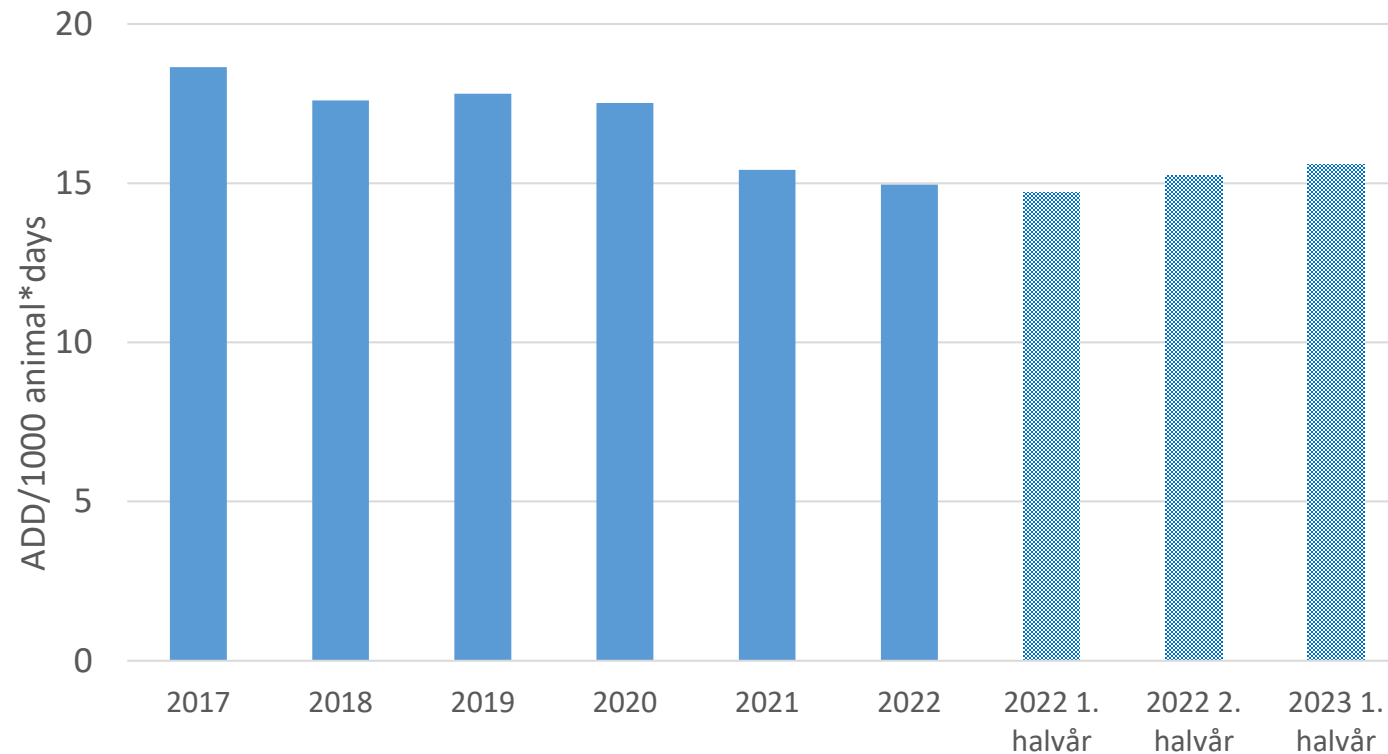
ANTIBIOTIKAFORBRUG TIL SØER OG PATTEGRISE

- Generelt meget små udsving i antibiotikaforbrug til sobesætninger
- Valg af antibiotika også stabilt
- Stigning i 1. halvår 2023 – men usikre tal for populationsstørrelse

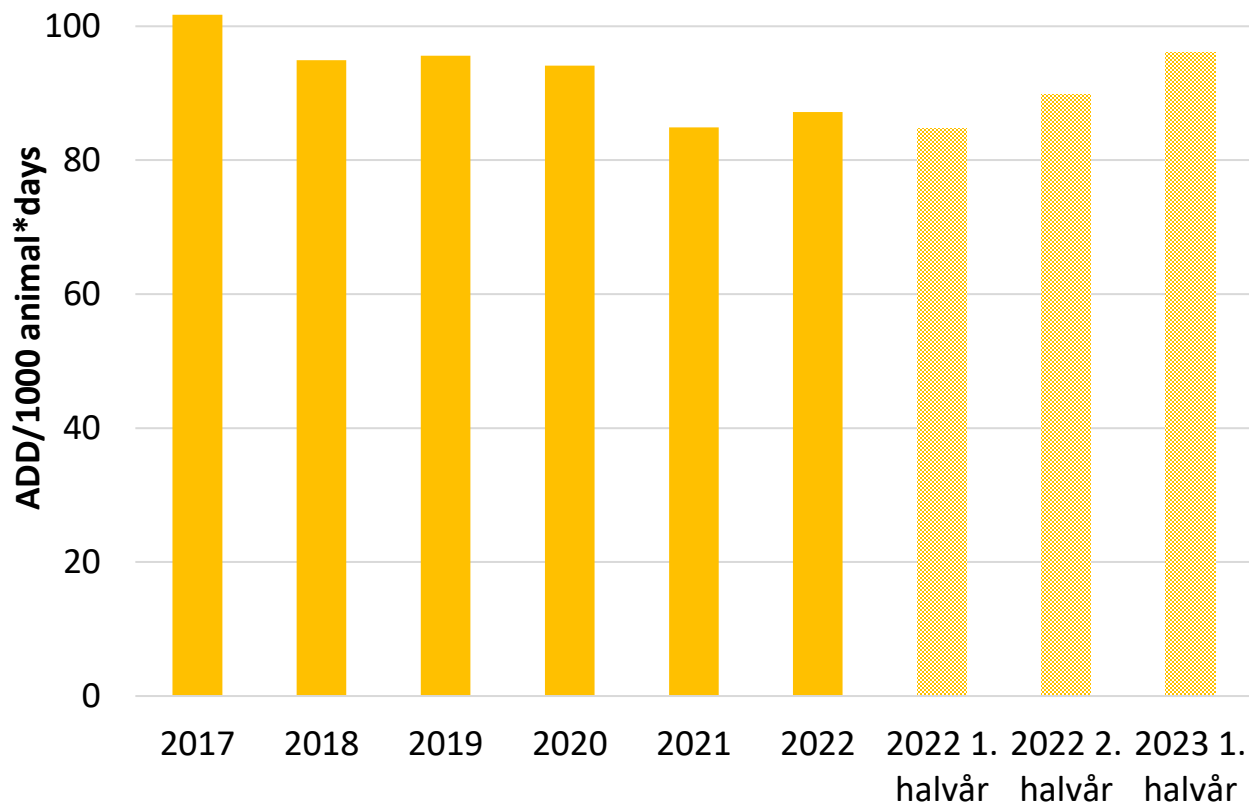

ANTIBIOTIKAFORBRUG TIL SLAGTEGRISE

- 19 % fald i antibiotika per gris 2020 til 2022
- Valg af antibiotika stabilt og lav resistens i almindelige patogener (*A.p.*, *S. suis*, m.fl.)
- Stigning per gris i 1. halvår 2023 – men usikre tal for populationsstørrelse

ANTIBIOTIKAFORBRUG TIL SMÅGRISE

Kilde: Vibeke Frøkjær Jensen, L&F

Tarminfektioner, der **ikke** kan behandles med tilgængelige (10 forskellige) antibiotika

August 2022 – juli 2023 sammenlignet med august 2017 – juli 2018

Hæmolytisk E. coli (typisk fravænnede)	Nu	For 5 år siden
Antal isolater i perioden	327	257

Tarminfektioner, der **ikke** kan behandles med tilgængelige (10 forskellige) antibiotika

August 2022 – juli 2023 sammenlignet med august 2017 – juli 2018

Hæmolytisk E. coli (typisk fravænnede)	Nu	For 5 år siden
Antal isolater i perioden	327	257
Kan ikke behandles*	10	0

*Med sædvanligvis relevante og tilgængelige midler

*Med sædvanligvis tilgængelige midler

Tarminfektioner, der **ikke** kan behandles med tilgængelige (10 forskellige) antibiotika

August 2022 – juli 2023 sammenlignet med august 2017 – juli 2018

Hæmolytisk E. coli (typisk fravænnede)	Nu	For 5 år siden
Antal isolater i perioden	327	257
Kan ikke behandles*	10	0
Kan ikke behandles*	~3,5	0

*Sædvanligvis relevante og tilgængelige midler

Tarminfektioner, der vanskeligt kan behandles med tilgængelige antibiotika

August 2022 – juli 2023

Hæmolytisk E. coli (typisk fravænnede)	Nu
Antal isolater	327

Tarminfektioner, der vanskeligt kan behandles med tilgængelige antibiotika

August 2022 – juli 2023

Hæmolytisk E. coli (typisk fravænnede)	Nu
Antal isolater	327
Resistens overfor mindst 9 af 10 antibiotika*	35

*Sædvanligvis relevante og tilgængelige midler

Tarminfektioner, der vanskeligt kan behandles med tilgængelige antibiotika

August 2022 – juli 2023

Hæmolytisk E. coli (typisk fravænnede)	Nu
Antal isolater	327
Resistens overfor mindst 9 af 10 antibiotika*	35
Resistens overfor mindst 9 af 10 antibiotika*	~13%

*Sædvanligvis relevante og tilgængelige midler

Tarminfektioner, der **ikke** kan behandles med tilgængelige antibiotika

August 2022 – juli 2023 sammenlignet med august 2017 – juli 2018

Non-hæmolytisk E. coli (typisk spædgrise)	Nu (11 antibiotika)	For 5 år siden (8 antibiotika)
Antal isolater i perioden	111	130
Kan ikke behandles*	4	2
Kan ikke behandles*	~4%	1,5%

*Med sædvanligvis relevante og tilgængelige midler

Tarminfektioner, der vanskeligt kan behandles med tilgængelige antibiotika

August 2022 – juli 2023

Non-hæmolytisk E. coli (typisk spædgrise)	Nu
Antal isolater	111
Resistens overfor mindst 10 af 11 antibiotika*	14
Resistens overfor mindst 10 af 11 antibiotika*	~15%

*Med sædvanligvis relevante og tilgængelige midler

Blodforgiftning, der **ikke** kan behandles med tilgængelige antibiotika

August 2022 – juli 2023 sammenlignet med august 2017 – juli 2018

Non-hæmolytisk E. coli (farestald)	Nu (8 antibiotika)	For 5 år siden (6 antibiotika)
Antal isolater i perioden	68	69
Kan ikke behandles*	11	5
Kan ikke behandles*	~18%	~7%

*Med sædvanligvis relevante og tilgængelige midler

Blodforgiftning, der vanskeligt kan behandles med tilgængelige antibiotika

August 2022 – juli 2023

Non-hæmolytisk E. coli (farestald)	Nu
Antal isolater	68
Resistens overfor mindst 7 af 8 antibiotika*	29
Resistens overfor mindst 7 af 8 antibiotika*	~44%

*Med sædvanligvis relevante og tilgængelige midler

Hvad så?

- Undgå at grisene bliver syge!
- Hvis grisene ikke er dødssyge, så prøv noget andet!
- Og hvis der ikke KAN behandles med antibiotika, så gør det samme!
  - Vaccination.
  - Fokus på hygiejne, kanyleskift, alt ind-alt ud.
  - Optimering af foder og vand, evt. elektrolyt-behandling – tal med din rådgiver
  - Isolér syge dyr, så de ikke smitter andre.
  - Drop "velkomst-behandlinger" og anden forebyggende behandling.

Tak.

www.lf.dk

Landbrug & Fødevarer

